

6. Правила перетинання державного кордону громадянами України: постанова Кабінету Міністрів України від 27 січ. 1995 р. № 57. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF#Text>.

7. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України № 2109-III від 16 листоп. 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14#Text>.

8. Сімейний кодекс України від 10 січ. 2002 р. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.

УДК 347 96/: 47.627.24 (477)

Інна ВЛАСЕНКО,

*аспірант кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

Валентина МИРОНЕНКО

ПЕРСПЕКТИВИ ВРЕГУЛЮВАННЯ НОТАРІАЛЬНОГО ПОРЯДКУ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Розірвання шлюбу стало однією з соціальних проблем сучасного світу. З кожним роком кількість розлучень як в Україні, так і в країнах Європейського Союзу збільшується.

Розірвання шлюбу згідно з законодавством України може здійснюватися органами реєстрації актів цивільного стану (адміністративний порядок) або судом. Зокрема, процедура розірвання шлюбу в судовому порядку обов'язково застосовується, якщо в подружжя є спільні неповнолітні діти або якщо між подружжям, в якого не має дітей, відсутня згода на розірвання шлюбу. Сама ж процедура є складною і переважно довготривалою. Разом з цим, законодавство України не містить чіткого механізму розірвання шлюбу, який би сприяв захисту прав та законних інтересів дітей у разі розірвання шлюбу подружжям.

Вказану проблему, на нашу думку, частково можливо вирішити шляхом запровадження процедури розірвання шлюбу в нотаріальному порядку, яка матиме вплив на скорочення строків розгляду справ про розірвання шлюбу, розвантаження судових органів та сприятиме захисту прав та законних інтересів дітей.

Розірвання шлюбу, як зазначає К.М. Глиняна, є важливим процесом у житті багатьох людей, тому правильне вирішення та достатній рівень

правового регулювання цих відносин сприятиме задоволенню і забезпеченню суб'єктивних прав та інтересів чоловіка й дружини [1].

На даний час нормотворцями вже зроблено перші практичні кроки щодо запровадження розірвання шлюбу в нотаріальному порядку. Так, 15 лютого 2022 року Верховною Радою України прийнято за основу проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення регулювання нотаріальної діяльності» (№ 5644 від 10.06.2021 р.) [2].

Вказаним законопроектом пропонується надання відповідних додаткових повноважень щодо розірвання шлюбу нотаріусам, що на даний час є виключним правом держави.

Варто відмітити, що у разі прийняття законопроекту у зазначеній редакції, нотаріуси матимуть право здійснювати відповідні реєстраційні дії як стосовно подружжя, яке не має дітей, так і відносно подружжя, у якого є діти, однак за умови, що між чоловіком та дружиною відсутній спір щодо умов здійснення виховання дитини.

Проектом передбачено, «Шлюб між подружжям, яке має дітей, розривається органом державної реєстрації актів цивільного стану, нотаріусом виключно за наявності нотаріально посвідченого договору про визначення місця проживання дітей з урахуванням вимог статті 160 Сімейного кодексу України, участі у забезпеченні створення умов для їх життя, яку братиме той з батьків, хто буде проживати окремо, умов здійснення ним права на особисте виховання, утримання дітей, розмір аліментів та додаткових витрат на дитину.

Таким чином, законодавець хоч і надає право нотаріусу розірвання шлюбу між подружжям, у якого є діти, однак передбачає, що вказаному повинно передувати укладення подружжям та нотаріальне посвідчення договору стосовно забезпечення прав та інтересів спільних дітей подружжя.

За таких умов суд розглядатиме справи про розірвання шлюбу лише у випадку надходження позовної заяви про розірвання шлюбу від одного з подружжя.

Вважаємо, законодавче закріплення такої процедури матиме позитивний вплив на скорочення строків розгляду справ про розлучення, розвантаження судових органів, врегулювання та захист прав та інтересів дітей подружжя до розірвання шлюбу подружжям.

Нотаріальний порядок розірвання шлюбу є характерним для багатьох розвинутих демократичних країн та успішно застосовується на практиці.

Так, в Литві відповідну процедуру запроваджено ще з 2011 року. Нотаріус має право зареєструвати розірвання шлюбу, навіть якщо подружжя виховує дітей. У такому випадку подружжя повинно укласти угоду, яка визначатиме з ким із батьків залишається проживати дитина

після розірвання шлюбу, порядок сплати аліментів та розподіл майна. Подружжя подає заяву нотаріусу, яку протягом 30 днів можна забрати, якщо вони передумують припинити подружні відносини. Після спливу вказаного терміну нотаріус оформляє розірвання шлюбу. [3].

Як зазначає Р.О. Гаврік, аналогічні положення з 2014 року введено до законодавства Естонії. Однак подружжю, яке має дітей, надано право укласти угоду щодо здійснення батьківських прав щодо дитини, а не покладено обов'язок це зробити [4].

Вказаний порядок з 2017 року застосовується і у Франції. Раніше за законодавством Франції розірвати шлюб було можливо лише в судовому порядку. Процедура дещо відрізняється від Латвії і Естонії. Адвокати (юристи) обох сторін спільно здійснюють підготовку угоди про розірвання шлюбу. Подружжю надається 15 днів після укладення угоди для прийняття остаточного рішення. Після спливу вказаного строку, подружжя повинно з'явитися до нотаріуса, який перевіряє документи, строки і складає відповідний протокол. При цьому розірвання шлюбу нотаріусом можливо лише у випадку, якщо між сторонами немає суперечок і розбіжностей. У разі їх наявності, розірвання шлюбу можливо, як і було раніше, в судовому порядку [4].

Нотаріуси Іспанії отримали вказані повноваження з 15 липня 2015 року. Якщо подружня пара збирається оформити розлучення в нотаріуса, то це рішення має бути взаємним та без майнових суперечок. Розірвати шлюб у нотаріальному порядку мають пари, в яких не має дітей та з моменту реєстрації шлюбу пройшло не менше трьох місяців [5].

Оскільки, розірвання шлюбу є способом захисту прав подружжя, то не можливо не погодитися з думкою Р.О. Гаврік, що за умови прийняття законопроекту № 5644, можемо говорити про отримання можливості застосовувати новий спосіб захисту прав подружжя як розірвання шлюбу нотаріусом [4].

Внаслідок військової агресії росії, яка спричинила кризу в усіх сферах життя українського народу, робота із прийняття законопроекту № 5644 тимчасово зупинена.

Переконані, що запозичення досвіду іноземних держав та запровадження третього порядку розірвання шлюбу – за участі нотаріусів є важливим для України, оскільки це необхідний крок до модернізації інституту розірвання шлюбу, що відповідає європейським принципам.

Прийняття вказаного законопроекту, в умовах євроінтеграційних процесів сприятиме імплементації національного законодавства до міжнародних норм, договорів та законодавства Європейського Союзу.

Список використаної літератури:

1. Глиняна К.М. Правове регулювання розлучення за сімейним законодавством України: автореф. дис. ... к.ю.н. : 12.00.03. Одеса, 2006.

2. Проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення регулювання нотаріальної діяльності № 5644 від 10.06.2021 р. Законопроекти. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1pf3511=72191 (дата звернення 22.01.2024 р.).

3. Цивільний закон Латвійської Республіки. URL: https://www.inlatplus.lv/wp-content/uploads/2019/11/Цивільний_закон-закон.pdf

4. Гаврік Р.О. Вчинення окремих юридичних дій нотаріусом в системі способів захисту сімейних прав та інтересів. *Право та державне управління*. 2022. № 2. С. 66-72.

5. Реєстрація шлюбів та розлучень через нотаріуса в країнах Європейського союзу. URL: <https://bit.ly/3U8PDg9> (дата звернення 22.01.2024).

УДК 347. 63 (4)

Олена ГОРБУНОВА,

*аспірант кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

Валентина МИРОНЕНКО

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ДИТИНИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СІМЕЙНОМУ ПРАВІ

В юридичній літературі звертається увага на те, що поширення норм про права людини на регулювання сімейних відносин загалом притаманне сучасному європейському праву. Так, розглядаючи питання адаптації сімейного права України до стандартів європейського правового простору, О. А. Явор указує: «Однією з головних тенденцій нині західні вчені називають усе більше розгортання дії норм у галузі прав людини на регулювання відносин у сім'ї. Це великою мірою пов'язано із загальним зростанням значення стандартів у галузі прав людини та їх усвідомленням загалом у політиці й праві. Варто визнати: права людини посідають безпрецедентне місце в політичному і правовому дискурсі сьогодення. Концепція сім'ї та сімейного права не могла залишитися поза такими загальними тенденціями. Зміни у регулюванні сімейних відносин, які відбуваються на сучасному етапі розвитку, підкреслюють посилення загального принципу поваги до людини, до її потреб і бажань, поряд із